

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SÜRELİDİR

7/11270

7/11271

7/11272

25.12.2009 7/11273

SAYI : B.02.0.007.00/1607
KONU :Yazılı Soru Önergeleri

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE**

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 16.12.2009 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-18048 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde Bakanlığımıza gönderilen İstanbul Milletvekilleri Sayın Çetin SOYSAL ve Sayın Sacid YILDIZ, İzmir Milletvekili Sayın Selçuk AYHAN ve Van Milletvekili Sayın Fatma KURTULAN'a ait yazılı soru önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Selma Aliye KAVAF
Devlet Bakanı

Dağıtım:

Gereği :

- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
(Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
Ek: 4 Yazı (2'şer Nüsha)

Bilgi :

- Başbakanlık
(Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
Ek: 4 Yazı

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN ÇETİN SOYSAL'IN
7/11270 ESAS NOLU YAZILI SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR**

Adalet Bakanlığı'nın verilerinden yola çıkarak Türkiye Psikiyatri Derneği Kadın Ruh Sağlığı Bilimsel Çalışma Birimi tarafından yapılan değerlendirmeye göre 2009 yılının ilk 7 ayında değişik nedenlerle 953 kadın öldürülmüştür.

Ortaya çıkan bu rakam, kadın şiddetinde ülkemizin gerekli önlemleri almadığını, ihtiyaç duyulan yasal düzenlemelerin hala daha yapılmadığını, şiddetin toplumda bir şekilde meşru kabul edilmesinin bir türlü engellenmediğini göstermektedir. 2009 yılının başında açıklanan araştırmaya göre; kadınların gördüğü şiddetin ne kadar dramatik boyutlarda olduğu ortaya çıkmıştır. Lise ve üniversite mezunlarının %32'si, eğitimsiz ya da ilkokul mezunlarının ise %56'sı eşinden şiddet görmektedir. Araştırmada, Kuzeydoğu Anadolu ve Orta Anadolu ise ağır fiziksel şiddetin daha yoğun olarak görüldüğü bölgeler olarak belirtilmiştir.

Adana'da sevgilisi tarafından 28 yerinden bıçaklanarak vahşice öldürülen 20 yaşındaki Tuğçe ile Kocaeli'nde kocası tarafından vurularak öldürülen Dilek ve Konya'da kocası tarafından hastanelik edilinceye kadar dövülen 64 yaşındaki Zeynep Adıgüzel ülkemizdeki şiddet mağdurlarından sadece 3 tanesidir.

Ülkemizde, kadına yönelik şiddet, kadınların tek başına mücadele etmek zorunda kaldıkları bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Oysa sadece yılda en az 25 töre cinayeti işlenmektedir. Bu da, sorunun, bireysel değil toplumsal olduğunu ortaya koymaktadır.

Gelişen ve değişen dünyada kadının toplumda birey olarak var olması ve saygı görmesi beklenirken; ülkemizde kadın cinayetlerinin gözle görünür bir şekilde artması kaygı vericidir.

Bu çerçevede,

SORULAR :

- 1) 2009 yılının başında açıklanan Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Raporu'ndan yola çıkarak, şiddetin önlenmesi için herhangi bir çalışma başlatılmış mıdır? Başlatıldıysa bu, nasıl bir çalışmadır?
- 2) Kadın ve Aileden sorumlu Bakanlık olarak Türkiye'de şiddet gören kadınların maddi ve manevi olarak desteklenmesi için Bakanlığınız bünyesinden ayrılmış bir pay bulunmakta mıdır?
- 3) Şiddet mağduru kadınların başvurabilecekleri kaç tane danışma, psikolojik ve hukuki destek merkezi vardır?

- 4) Türkiye'de var olan bu merkezlerin sayısı, istihdam edilen personelin eğitimi, bilgisi ve verdiği hizmetler açısından yeterli midir? Eğer değilse bu eksikliğin giderilmesi için ne gibi çalışmalar yürütülmektedir?
- 5) "ALO ŞİDDET" hattının işlevsizliği göz önünde bulundurulduğunda, sadece şiddet mağduru kadınlar için acil yardım sağlayan kesintisiz hizmet verebilecek ayrı bir kriz hattının kurulması için ne gibi çalışmaların yapılması planlanmaktadır?
- 6) 5393 sayılı Belediye Kanununun 14.maddesinin (a) bendine göre; nüfusu 50 bini geçen belediyelerin kadınlar ve çocuklar için sığınma evleri açması gerektiği düzenlenmiştir. Türkiye genelinde yasadaki bu düzenlemeye uyarak sığınma evi açan belediyeler hangileridir ve bu sığınma evlerinin kapasiteleri ne kadardır?
- 7) Bakanlığınızın İçişleri Bakanlığı ile koordineli olarak herhangi bir denetim mekanizması ile sığınma evleri açılıp açılmadığını kontrol etmekte midir?

CEVAPLAR:

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK); ulusal kalkınma plan hedefleri, ülkemizin de taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, belgeler ve kararların öngördüğü yükümlülükler ve görevler arasında da yer aldığı üzere, kadına yönelik şiddetin; kadınların insan hakları ve temel özgürlüklerini ihlal ettiğini, zarar verdiğini ya da bu hak ve özgürlüklerden yararlanma olanağını yok ettiğini kabul ederek, şiddeti önleme politikalarının geliştirilmesi, yasal önlemlerin alınması, şiddete uğrayan ya da bu riski taşıyan kadınlar için koruyucu ve destek hizmetlerinin sağlanması gerektiği bilinci ile söz konusu kadınlara yönelik hizmetlerini ağırlıklı olarak kadın konukevleri kanalı ile sürdürmektedir.

Kadın konukevleri kadına yönelik şiddetle mücadelede önemli bir yer tutmaktadır. Kurumumuza bağlı kadın konukevi sayısı 2003 yılına kadar 8 iken, bu tarihten sonra açılan 21 kadın konukevi ile 29'a, kapasite toplamı ise 170'den 650'e ulaşmış bulunmaktadır.

Kadına yönelik aile içi şiddet, farklı sektör ve disiplinlerin katıldığı çok yönlü bir mücadeleyi gerektiriyor olması nedeniyle, 04.07.2006 tarih ve 26218 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunan "Çocuk Ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre Ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler" konusundaki 2006/17 Nolu Başbakanlık Genelgesi' de göz önünde tutularak, kadına yönelik şiddete karşı mücadele eden sivil toplum kuruluşları ve kamu kurum ve kuruluşları arasında kalıcı bir iletişim ve bilgi ağı kurma, ortak politikalar oluşturma amaçlı faaliyetlerimiz sürdürülmektedir.

Bu kapsamda, Kurumumuza bağlı Aile Danışma Merkezleri, Toplum Merkezleri ve Kadın Konukevlerinin bulunduğu üç ilde uygulanmak üzere Aile İç Şiddetle Mücadele (DOVE) Projesi başlatılmıştır. Bu proje ile multi sektörel bir yaklaşımla aile içi şiddet mağdurları için destek mekanizmalarını güçlendirici ve şiddeti önleyici bir model geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen; "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi" Türkiye'de kadın haklarının korunması ve aile içi şiddetin ortadan kaldırılması amacını taşımakta olup, düzenlenen çalışma ve eğitim programlarına Kurumumuzca da aktif olarak katılmış ve katkı sağlanmıştır.

Şiddete maruz kalmış kadınların başvuru noktaları arasında Kurumumuzun da yer aldığından bahisle, il sosyal hizmetler müdürlükleri/aile danışma merkezleri /toplum merkezlerine başvuran kadınlara "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği"nde de belirtildiği üzere, öncelikle 4320 sayılı kanun ve diğer yasal hakları hakkında bilgi verilerek Cumhuriyet Başsavcılıklarına ihbarda bulunmaları konusunda rehberlik yapılması ve kadınların kadın konukevlerinden ayrıldıktan sonra uygun görülmesi halinde, havale mekanizmaları kullanılarak, bulundukları ilde varsa aile danışma merkezleri ve/veya toplum merkezleri kanalı ile yoksa il müdürlüklerince, şiddetten etkilenmiş olan bireylere ve ailelere yönelik olarak bu zararın artmaması ve giderilmesi, şiddete maruz kalan kişilerin yeniden mağdur olmalarının önüne geçilmesi için gerekli rehberlik ve izleme çalışmalarının sağlanması konusunda bilgilendirici genel bir yazı düzenlenerek 13.02.2009 tarihinde tüm valiliklere gönderilmiştir.

Kurumumuz ve İç İşleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü İşbirliği ile "Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Koordinasyonu" konusunda düzenlenen 11.01.2007 tarih ve 8 sayılı Genelge hükümleri de dikkate alınarak uygulamada görülen sorunların giderilmesi kapsamında, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü ve SHÇEK Genel Müdürlüğü arasında aile içi şiddet mağdurlarına yönelik verilen hizmetlerin kurumsal kapasitesinin artırılması ve işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla "T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Arasında Aile İçi Şiddet Mağdurlarına ve Mağdur Çocuklara Yönelik Verilen Hizmetlerin Kurumsal Kapasitesinin Arttırılması ve İşbirliğinin Geliştirilmesine İlişkin Protokol" düzenlenmiş, 22.10.2009 tarihinde taraflarca imzalanarak yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Bu protokol ile aile içi şiddet mağdurlarına yönelik verilen hizmetlerin kapasitesinin artırılması ve işbirliğinin geliştirilmesi çerçevesinde uygulamada yaşanan sorunların giderilmesi, çözüm önerilerinin ortaya konulması ve hayata geçirilmesi amacıyla EGM ve SHÇEK Kurum temsilcileri işbirliği halinde ve gizlilik ilkesi göz ardı edilmeden birlikte çalışma yürüteceklerdir.

Kurumumuzca 09-13 Kasım 2009 tarihlerinde gerçekleştirilen "İl Sosyal Hizmetler Müdürleri Hizmet İçi Eğitim Programı" kapsamında bu konuya da yer verilerek gerekli bilgilendirme yapılmıştır.

Söz konusu Protokol, aile içi şiddet mağdurlarına yönelik hizmetlerin bütün mağdurlar açısından erişebilir olmasının sağlanması bakımından önem arz etmektedir.

Kurumumuza bağlı kadın konukevlerinde; 12 Temmuz 1998 tarih ve 23400 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunan "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği" uyarınca hizmet verilmektedir.

Yönetmelik doğrultusunda; kadınların ve yanlarında getirdikleri çocuklarının sağlık, psiko-sosyal ve hukuki yardım, beslenme, giyim, eğitim, öğrenim, harçlık, ulaşım vb. ihtiyaçları SHÇEK Genel Müdürlüğü bütçesinden karşılanmaktadır.

Şiddet mağduru ya da bu riski taşıyan kadınların kurumumuza başvuru noktalarından biri İl Sosyal Hizmetler Müdürlükleri olup tüm illerde hizmet vermektedir. İl Müdürlüklerimizde meslek elemanları (Sosyal çalışmacı, psikolog,

çocuk gelişimci vb) hizmet vermekte olup şiddet nedeniyle başvuran kadınların alabilecekleri tedbirler ve hizmetlerle ilgili bilgilendirilmeleri sağlanmakta, kadın konukevinde kalmak istemeleri halinde kabul ve tertip işlemleri yürütülmektedir.

Ayrıca aile içinde yaşanmakta olan sorunlar (şiddet dahil) üzerinde bilimsel yöntem ve tekniklerle çalışılarak aile üyelerinin sorunları tanıma ve çözme kapasitelerini geliştirerek aile bağlarının güçlendirilmesi amacıyla tedavi ve rehabilite edici hizmetler sunmak üzere "**Aile Danışma Merkezleri**" hizmete açılmaktadır. Genel Müdürlüğümüzce tüm illerde hizmete açılması planlanan bu merkezlerin sayısı 42 ilde toplam 45 e ulaşmıştır. Söz konusu merkezlerde meslek elemanları (Sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimci vb) görev yapmakta olup adres ve telefonları Kurumuza ait veb sayfasında yayınlanmakta olan bu merkezlerden hizmet almak için doğrudan veya telefonla başvuru yeterli olmakta ve hizmetler için herhangi bir ücret talep edilmemektedir.

Ayrıca hizmet verdiği bölgede toplum kesimlerinin daha iyi yaşam koşullarına ulaşmalarını sağlamak ve kentsel alanda yaşam biçimlerinde izlenen farklılaşmayı azaltmak amacıyla kentlerin yoğun göç alan yeni kurulan bölgelerinde hizmete açılmakta olan "**Toplum Merkezlerimizde**" de meslek elemanları (sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimci vb) görev yapmakta olup, şiddete uğrayan ya da bu riski taşıyan kadınların bu kuruluşlara da başvurmaları mümkündür. Halen 43 il'de toplam 85 Toplum Merkezimiz bulunmakta olup, adres ve telefon numaraları kurumuza ait veb sayfasında yayımlanmaktadır. Bu kuruluşlara başvuru halinde tamamen ücretsiz olan hizmetlerden (rehberlik, yönlendirme, eğitim vb) yararlanılabilmektedir.

Şiddet mağduru kadınların danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve eğitim hizmetlerinden yararlanabilecekleri bu birimlerde (Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri, Toplum Merkezleri, Aile Danışma Merkezleri) bu hizmetleri yürütmek üzere meslek elemanları (sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimci vb) görevlendirilmekte olup, bu personelin de Kurumumuz hizmet içi eğitim programları kapsamında ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği içerisinde bu konularda eğitimleri gerçekleştirilmektedir.

Alo 183 Danışma Hattı kadına, çocuğa, özürliye ve yaşlıya yönelik şiddetin, ihmal ve istismarın önlenmesini, kadınların toplumdaki statülerinin yükseltilmesini, çocukların yüksek yararının gözetilmesini, ihtiyaç gruplarının bilgilendirilmesini, yönlendirilmesini ve gereksinim duydukları kurumumuz hizmetlerinden yararlandırılmasını hedefle hizmete sunulmuş danışma hattıdır.

Kadına yönelik şiddeti önlemede işlevsel olan hattımız üç yıldır müracaatçılarımıza ücretsiz, kesintisiz danışma ve gerektiğinde müdahale edilmesini sağlayarak aktiftir.

Alo 183, ücretsiz arama yapılan bir hat olup, ülkemizin her noktasından yapılan aramalara Genel Müdürlüğümüzce Ankara ilinden, 7 gün 24 saat süre ile hizmet verilmektedir. Hatta 11 meslek elemanı (Sosyal Çalışmacı ve Psikolog) vardiyalı olarak görev yapmaktadır.

Alo 183 Hattı'nın Çalışma Şekli:

- Müracaatçılar Alo 183 Hattı'nı 24 saat arayabilmektedir.
- Hattı arayan herkes dinlenilerek, ihtiyaç duyduğu hizmet türü tespit edilmektedir.
- Müracaatçının ihtiyacına göre Kurumumuz hizmetleriyle ilgili (çocukların korunması, kadın konukevleri, evlat edinme, koruyucu aile, kuruluşlarımızda gönüllü çalışma, ayni-nakdi yardım, özürlü kimlik kartı, özürlü ve yaşlı aylığı, diğer yaşlı hizmetleri vb.) danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunulmaktadır.

Gerek görülmesi halinde İl veya İlçe Sosyal Hizmetler Müdürlükleri ile kuruluşlara yönlendirilmektedirler.

- Hukuki desteğe ihtiyacı olan müracaatçılar Baro'ların Adli yardım Bürolarına yönlendirilmektedir.
- Acil müdahale edilmesi gerekli durumlarda o ildeki Acil Müdahale Ekip Sorumlusu aranarak bilgi verilmektedir.
- Müracaatçının durumuna göre emniyet veya jandarma birimleri aranarak bilgi verilmekte, müdahale edilmesi istenmektedir. Gerek görülmesi halinde Hat görevlileri tarafından müracaatçı tekrar aranarak bilgilendirilmektedir.

Yukarıda belirtilen işleyiş dikkate alındığında şiddet mağduru kadın/çocuk yada mağdur adına yapılan ihbar için Alo 183 hattı arandığında her tür bilgilendirme ve yönlendirme yapılabilen müdahale edilerek gerektiğinde kadın konukevi yada kuruluş bakımı hizmeti verilebilmektedir.

2007 yılında Şubat-Aralık 2007 dönemine ait Türkiye genelinde çocuk konusunda 1041 görüşme yapılmıştır. Kadın konusunda 4257 görüşme yapılmıştır. Bu görüşmelerden 1362'si kadın konukevi hizmetini içermektedir.

2008 yılına ait Türkiye genelinde çocuk konusunda 1165 görüşme yapılmıştır. Kadın konusunda 6475 görüşme yapılmıştır. Bu görüşmelerden 2474'ü kadın konukevi hizmetini içermektedir.

2009 yılı kasım ayı sonu itibarıyla Türkiye genelinde çocuk konusunda 1807 görüşme yapılmıştır. Kadın konusunda 9721 görüşme yapılmıştır. Bu görüşmelerden 3585'i kadın konukevi hizmetini içermektedir.

Kurumumuz dışında kadın konukevi/sığınma evi açmak isteyen özel hukuk tüzel kişileri ile kamu kurum ve kuruluşlarına "Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği" uyarınca yapılan rehberlik hizmetleri sürdürülmekte, işbirliği talepleri mevzuatımız çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Kurumumuza bağlı olarak hizmete açılan 29 kadın konukevinden 10'u, belediyelerle işbirliği protokolleri imzalanarak hizmete açılmıştır.

Belediyelerce bağımsız işletilen kadın konukevi/sığınma evi sayısı 19, toplam kapasite 609'dur.

Kurumumuz kendi teşkilat yapısı içerisinde açtığı sosyal hizmet kuruluşları ile hizmetlerini yürütürken diğer yandan da, bu alanda hizmet vermek isteyen diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişileri için rehber olması, hizmetten yararlanan kadın ve çocuklarının istismarının önlenmesi, insan onuruna yakışan çağdaş anlayış ve koşullara uygun düzeyde hizmet sunumunun sağlanması amacıyla hazırlanıp, 8 Mayıs 2001 tarih ve 24396 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunan "Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği" uyarınca da hizmetlerini sürdürmektedir.

Kuruluşların denetimine ilişkin usul ve esaslar ile kimler tarafından yapılacağı hususları söz konusu Yönetmeliğin 17. maddesi ile belirlenmiştir. Buna göre, kuruluşların yılda en az bir kere il müdürlükleri ve gerektiğinde Genel Müdürlük yetkili elemanlarınca gizlilik ilkesine uygun olarak denetlenmesi hükme bağlanmıştır.

Söz konusu Yönetmeliğin; bu alandaki özveriili çalışmaların desteklenmesi, işbirliği ve dayanışmanın öne çıkarılarak uygulanması öngörülmektedir.

Bakanlığımızca; Belediyeler Kanunu uyarınca, Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyelerin, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açma yükümlülüklerini yerine getirmelerini sağlamak amacıyla 22.04.2005 tarih ve 765

sayılı "Kadın Konukevleri ve Gizliliğe Riayet Edilmesi Hakkında" tüm valiliklere bir Genelge gönderilmiştir. Aynı Genelge ile "Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği" uyarınca kadın konukevi/sığınma evi açan kamu ve özel kuruluşlara açılış izni almaları konusunda rehberlik yapılması istenilmiştir.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından, kadına yönelik aile içi şiddeti izlemek ve aile içi şiddetle mücadele etmek için göstergeler belirlenebilmesi amacıyla ilk kez ülke genelinde kadına yönelik şiddetin kaynağı ve türleri nelerdir sorusuna yanıt verecek olan büyük ölçekli "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması", Avrupa Birliği 2005 yılı Katılım Öncesi Mali Yardım Programı kapsamında yürütülmüştür.

Sonuçları TÜİK "Resmi İstatistik Programı" kapsamında resmi veri olarak değerlendirilecek olan Araştırma'nın temel bulguları ve istatistikler ise kapanış toplantısında kamuoyuna sunulmuştur. Ayrıca, konuya ilişkin çalışan kurum ve kuruluşların kullanımına sunulmak üzere Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün www.ksgm.gov.tr adresinde yer alan web sitesinde yayınlanmaktadır. Araştırma'nın sonuçları, ilgili tüm taraflar açısından kadına yönelik şiddetle mücadele etmek için alınacak önlemler ve üretilecek politikalara temel oluşturacaktır.

Ayrıca, 2006-2010 dönemini kapsayan Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı, KSGM tarafından ilgili tarafların katılımıyla gerçekleştirilen dönemsel toplantılarla izlenmekte olup 2010 yılında, söz konusu Alan Araştırması'nın bulguları doğrultusunda, ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla revize edilecektir.

Öte yandan; 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi kapsamında gerek Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından gerekse ilgili diğer kurum ve kuruluşlar tarafından çalışmalar yürütülmektedir.

Genel Müdürlüğün, Genelge'de yer alan sorumlulukları kapsamında yürüttüğü önemli çalışmalar:

- Genelge'nin "1. TBMM bünyesinde "Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu" adı ile daimi bir komisyon oluşturulmalıdır" tedbiri gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun kurulmasına ilişkin 5840 sayılı Kanun, 24.03.2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi, kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak ülkemizde ve uluslararası alandaki gelişmeleri izlemek, bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek, kendisine esas veya tali olarak havale edilen işleri görüşmek, istenildiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan kanun tasarı ve teklifleriyle kanun hükmünde karamameler hakkında ihtisas komisyonlarına görüş sunmak amacıyla kurulmuştur.

Yapılanmasını tamamlayan Komisyon bünyesinde "Erken Yaştaki Evlilikleri İnceleme Alt Komisyonu" oluşturulmuş olup, bu konudaki çalışmalar sürdürülmektedir.

- İlgili tüm kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler ve kadın alanında çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımı ve işbirliği ile "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010", hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Ulusal Eylem Planı'nda yer alan tedbirlerin uygulanmasının izlenmesi, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından, dönemsel toplantılar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

- 2006/17 sayılı Genelge'de konuya ilişkin olarak yer alan önlemler göz önünde tutularak, 4320 sayılı Kanun'un uygulanmasındaki aksaklıkların giderilmesini sağlamak amacıyla, Genel Müdürlüğün koordinatörlüğünde ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum örgütlerinin hukukçu temsilcileri ile bir Değişiklik Tasarısı hazırlanmıştır. Değişikliğe ilişkin Kanun Tasarısı Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda kabul edilerek, 4 Mayıs 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik ise yine Genel Müdürlüğün koordinatörlüğünde, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve sivil toplum örgütlerinin hukukçu temsilcilerinin katılımlarıyla hazırlanmış ve 1 Mart 2008 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile 4320 sayılı Kanun'da yer alan tedbirler ayrıntılı olarak düzenlenmiş; kanun uygulayıcılara ve vatandaşlara yol gösterecek şekilde ele alınmıştır.

- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımı ile "Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi" 2007 yılında oluşturulmuştur. Bugüne kadar Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı'nın başkanlığında üç toplantı gerçekleştirilmiştir.

- Genelge'nin ilgili tedbirleri gereğince ilgili kurum-kuruluşlarla işbirliği yapılarak eğitim protokolleri imzalanmış, eğitimler başlatılmıştır. Bu kapsamda;

- **"Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polis'in Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi Protokolü"** 26.12.2006 tarihinde imzalanmıştır.

Protokol kapsamında, yaklaşık 270 eğiticinin eğitimi tamamlanmış olup, söz konusu eğitici kadro aracılığıyla polis merkezlerinde çalışan 40.400 emniyet teşkilatı personelinin eğitimi sağlanmıştır.

- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü işbirliğiyle hazırlanan **"Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Personelinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Protokolü"**, 3 Ocak 2008 tarihinde imzalanmıştır.

Protokol kapsamında, 424 eğiticinin eğitimi tamamlanmış olup, söz konusu eğiticiler tarafından sahada çalışan tüm sağlık personeline ulaşılması hedefi ile il düzeyinde, hastanelerde ve birinci basamak sağlık hizmeti sunan kuruluşlarda çalışan yaklaşık 42.000 sağlık çalışanının eğitimi tamamlanmıştır. 2010 yılı sonunda 60.000 sağlık çalışanına ulaşılması hedeflenmektedir.

- **"Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Yargı Mensuplarının Rolü Projesi Protokolü"** Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Adalet Bakanlığı arasında, 1 Nisan 2009 tarihinde imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

Protokol kapsamında ülke genelinde aile mahkemelerinde görev yapan aile mahkemesi hakimi ile aynı yerlerde görev yapan ve aile içi şiddet ile ilgili suçları soruşturan Cumhuriyet savcılarına yönelik olarak eğitim seminerlerine Mayıs 2009

itibariyle başlanmıştır. Şimdiye kadar gerçekleştirilen 9 seminer programına yaklaşık 125 aile mahkemesi hakimi ve 125 savcı katılmıştır.

- Benzer bir çalışma Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun birlikte yürüttüğü 4. Ülke Programı çerçevesinde; Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun teknik ve finansal desteği ile yürütülecek "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Din Görevlilerinin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi" altında Diyanet İşleri Başkanlığı personeline yönelik olarak gerçekleştirilecektir. Eğitimlerle Ankara Aile İrsat ve Rehberlik Bürosu Görevlileri olmak üzere Ankara ilindeki bütün din görevlilerine ulaşılması hedeflenmektedir.

- Ayrıca, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ve Emniyet Genel Müdürlüğü arasında, 22.10.2009 tarihinde "Aile İçi Şiddet Mağdurlarına ve Mağdur Çocuklara Yönelik Verilen Hizmetlerin Kurumsal Kapasitesinin Artırılması ve İşbirliğinin Geliştirilmesine İlişkin Protokol"; imzalanmıştır.

Protokol'un temel hedefi; aile içi şiddet mağdurları ile mağdur çocuklara sunulan hizmetlerde, uygulamadan kaynaklanan sorunların giderilmesi, kurumlar arası işbirliğinin geliştirilmesi ve hizmet kapasitesinin artırılmasıdır.

- 2009 yılında, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından, ülkemizde kadın erkek eşitliği alanında yaşanan sorunlar, nedenleri ve sonuçlarının yanı sıra çözüm yolları konularında kamu kurum/kuruluşlarında çalışan yöneticiler ile bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmak, katılımcıların çalışmalarına toplumsal cinsiyet perspektifini yerleştirmelerine yönelik farkındalık yaratmak, duyarlık kazandırmak amacıyla "Kadın Erkek Eşitliği ve Toplumsal Cinsiyet Eğitim Programı" başlatılmıştır. Üç gün süren eğitim programı kapsamında, ilk iki gün "Kadın Erkek Eşitliği ve Toplumsal Cinsiyet Eğitimi", üçüncü gün ise tüm tarafların sorumlulukları ve kadına yönelik şiddet konulu seminer verilmektedir.

Söz konusu eğitim programları, İlçe Halk Eğitim Müdür/Müdür Yardımcıları ile İlçe Tarım Müdürlerine yönelik olarak başlatılmış olup, 2009 yılı içerisinde sekiz kez düzenlenen eğitim programları sonucunda toplam 770 kişiye ulaşılmıştır. Söz konusu eğitim programlarına 2010 yılında da devam edilecektir.

- Medyanın kadın erkek eşitliğinin sağlanmasında oynayabileceği bilinçlendirici rol göz önünde tutularak da "Toplumsal Cinsiyet ve Medya Atölye Çalışmaları"na başlanmıştır. Bu çalışmalar ile geleceğin medya profesyonellerine toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddet konularında farkındalık kazandırılması amacıyla, Haziran ve Kasım 2009'da gerçekleştirilen atölye çalışmalarında; "toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik aile içi şiddet ve önleme mekanizmaları ile medya uygulamaları ve etiği" konuları işlenmiştir.

- Halkın konuya ilişkin bilincin ve farkındalığın yükseltilmesi ve bilgilendirme yapılması amacıyla; "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele" konulu il toplantıları düzenlenmiş, konuya ilişkin afiş ve broşürler bastırılarak dağıtım ve sergilenmesi sağlanmış, "Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı" hazırlanarak dağıtımı ilgili tüm kurum ve kuruluşlara yapılmıştır.

TRT ile imzalanan Protokol kapsamında, "Suç Bende Değil" isimli 6 bölümlük belgesel program, TRT GAP TV'de yayınlanmıştır, kadına yönelik aile içi şiddetin suç olduğu mesajının verildiği filmler yapılarak tüm ulusal ve yerel kanallarda gösterilmesi sağlanmıştır.

• Genel Müdürlük, kadına yönelik aile içi şiddeti izlemek ve aile içi şiddetle mücadele etmek için göstergeler belirlenebilmesi amacıyla ilk kez ülke genelinde kadına yönelik şiddetin kaynağı ve türleri nelerdir sorusuna yanıt verecek olan büyük ölçekli "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması"nı yürütmüştür. Alan Araştırması'nın, sonuçlarının TÜİK "Resmi İstatistik Programı" kapsamında resmi veri olarak değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Araştırma'nın temel bulguları ve istatistikleri Kapanış Toplantısı'nda kamuoyuyla paylaşılmıştır.

• Bunun dışında, Genelge çerçevesinde toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda da çalışmalar başlatılmış olup, ülkemizdeki paydaşları toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda bilgilendirmek ve uygulama olanaklarını değerlendirmek üzere ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla yurt dışından ve yurt içinden konunun uzmanlarının katılımıyla Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme konusunda toplantılar düzenlenmiştir. Ayrıca, 5251 sayılı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün Teşkilat Yasanının 15 ve 16 ncı maddeleri uyarınca, kadının statüsüne ilişkin sorunları incelemek, değerlendirmek, görüş oluşturmak ve önerilerde bulunmak üzere toplantılar gerçekleştirmek üzere kamu kurum ve kuruluşları ile üniversite ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinden oluşturulan "Kadının Statüsü Danışma Kurulu" nun 24 Haziran 2009 tarihinde gerçekleştirilen V. Toplantısında da Toplantı gündem maddelerinden birisi olan toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeye ilişkin olarak, merkezi yönetim bütçesinde pilot bir çalışma yapılması konusunda mutabık kalınmıştır.

• Yukarda bahsi geçen çalışmalar kapsamında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından Türkiye gündemine getirilmeye çalışılan konuya ilişkin olarak önümüzdeki dönemde de çalışmalar yapılması planlanmaktadır.

• 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kadına yönelik şiddet ve töre/namus cinayetleri konusunda tedbirlerin uygulanmasında koordinatör kurum görevi verilen Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce, ilgili tüm kurum ve kuruluşların Genelge kapsamında gerçekleştirdikleri faaliyetlere ilişkin bilgiler üçer aylık periyotlar halinde izlenerek Başbakanlığa sunulmakta ve Genel Müdürlüğün web sayfasında yayınlanmaktadır. Bugüne dek onüç dönem raporu hazırlanmıştır.

2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi kapsamında diğer kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen çalışmalardan bazıları şu şekildedir:

• SHÇEK tarafından, Ailenin Korunmasına Dair Kanun çerçevesinde mahkemelerce aleyhine tedbir kararına hükmedilen kişilere yönelik öfke kontrolü, iletişim terapisi çalışmalarına başlanmıştır. Ayrıca, ülke genelinde toplum merkezleri ve aile danışma merkezlerinde kadın, çocuk ve ailelere yönelik olarak "Kadının İnsan Hakları Programı, Baba Destek Programı, Aile Eğitim Programı, Anne-Çocuk Eğitim Programı düzenli olarak yürütülmektedir. Bunun yanı sıra, Toplum Merkezlerinde kadınlara okuma-yazma kursları düzenlenmekte, kadınların ekonomik hakları çocuk-aile eğitimi, eşler arası etikli iletişim, aile içi şiddetin engellenmesi konularında çalışmalar yürütülmektedir. Şiddet mağduru kadınların koruma altına alınması, kadın konukevi ve sığınma evlerine yerleştirilmesi, yeni yaşamlarına uyum sağlamaları ve bir işe yerleştirilmeleri amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. Çeşitli belediyeler tarafından kadın sığınma evi açma çalışmaları sürdürülmektedir. "183 Alo Şiddet Hattı"nın ülke geneline yaygınlaştırılması çalışmaları sürdürülmektedir. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne (SHÇEK) bağlı konukevi sayısı 29'a yükselmiştir. Sivil toplum kuruluşu, kaymakamlıklar, valilikler ve yerel yönetimlere bağlı konuk evi/sığınma evlerinin sayısı ise 25'tir.

- İçişleri Bakanlığı'nın 2007/8 sayılı Genelgesi gereğince, Merkezi Yönetim Taşra Teşkilatı bünyesinde, oluşturulan "Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesine Yönelik Kurullar/Komiteler tarafından düzenli aralıklarla toplantılar düzenlenmeye devam edilmektedir.

- Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde, il Müftülüklerince "aile, kadın ve çocuk" ve "kadına karşı şiddet" konularında vaazlar verilmekteki hutbeler okutulmaktadır.

- Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri bünyesinde kadına yönelik şiddet konusunda konferanslar düzenlenmiştir. Yine Üniversitelerin Tıp Fakültelerinde 2008-2009 eğitim-öğretim yılı içerisinde, Adli Tıp Anabilim Dalı Başkanlığı ders programında, "çocuk istismarı ve cinsel saldırılar"; Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanlığı ders programında "şiddet ve intihar epidemiyolojisi"; Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Başkanlığı ders programında "çocuk istismarı ve ihmali"; Deontoloji Anabilim Dalı Başkanlığı ders programında "kadına yönelik şiddet ve hekim tutumu" konularına yer verilmektedir.

- Bunun dışında, ilgili diğer tüm kurum-kuruluşlar tarafından da kadına yönelik şiddet, şiddet, aile, çocuk konularında kurum/kuruluş personeline dönük seminerler, konferanslar, hizmet içi eğitimler düzenlenmekte; kadınlara yönelik başta okuma-yazma, bilgisayar kursları, kadınların aktif iş gücüne katılımlarını mümkün kılacak gerekli donanımı edinmeleri amacıyla yönelik kurslar olmak üzere çeşitli kurslar açılmaktadır.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, kadına karşı her türlü ayrımcılığı önlemek, kadının insan haklarını geliştirmek, toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanarak kadını ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda etkin hale getirmek ve eğitim düzeyini yükseltmek için çalışmalar yapan bir Genel Müdürlüktür.

Teşkilat Kanunu'nda belirlenen görev tanımına göre, Genel Müdürlüğün çalışmaları, toplumsal cinsiyet eşitliğinin tüm ana plan ve politikalara yerleştirilmesini sağlamak üzere stratejiler geliştirmek, plan ve programları oluşturmak ve temel politikaların belirlenmesine katkıda bulunmak amacıyla taşımaktadır. Bu çerçevede, Genel Müdürlük bünyesinde herhangi bir sosyal hizmet verilmemekte, dolayısı ile kadınlara yönelik ayni ve nakdi yardım için ayrılmış bir bütçe bulunmamaktadır. Ancak, bu konuda Genel Müdürlüğe intikal eden talepler, ihtiyaç duyulan alanlara göre, sosyal hizmet alınabilecek uygun kurum ve kuruluşlara yönlendirilmektedir.

Ayrıca, Emniyet Teşkilatı personeline yönelik Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitim Programları, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nün işbirliğinde gerçekleştirilmiş olup, mali destek Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu 4. Ülke Programı kapsamında KSGM'ye ayrılan bütçeden karşılanmıştır. Bunun yanı sıra, Adalet Bakanlığı personeline yönelik olarak Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Yargı Mensuplarının Rolü konusunda gerçekleştirilen eğitim programlarına şimdiye kadar ülke genelinde aile mahkemelerinde görev yapan 125 aile mahkemesi hâkimi ve 125 savcı katılmıştır. Söz konusu eğitimlerin finansmanı, yine aynı çerçevede yürütülen ülke programından karşılanmaktadır.

Öte yandan, 2010 yılında Diyanet İşleri Başkanlığıyla işbirliğinde, din görevlilerine yönelik olarak gerçekleştirilecek benzer bir programa da mali destek yine KSGM tarafından yürütülen proje kapsamında Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu tarafından verilecektir.

Şiddete uğrayan ya da uğrama riski taşıyan ve desteğe gereksinimi olan kadınlara yönelik danışma hizmetleri kadına yönelik şiddetle mücadelede önemli bir mekanizmadır.

Bu çerçevede, SHÇEK'e bağlı Aile Danışma Merkezleri ve Toplum Merkezlerinde şiddete uğrayan kadınlara psikolojik, hukuksal danışmanlık ve ekonomik yardımlar yapılmakta, kadın konuk evlerinde kalma talepleri değerlendirilerek ilgili birimlere yönlendirilmektedir.

Barolara bağlı kadın danışma merkezlerinde, kadın hakları/hukuku komisyonu/kurulu adı altında Medeni Kanun başta olmak üzere, temel yasalarda kadın erkek eşitliğinin sağlanması konusunda çalışmalar yapmakta, kadın hakları ve nereye, nasıl başvurulacağı hususunda yeterli bilgiye sahip olmayan kadınlara ücretsiz olarak danışmanlık hizmeti verilmektedir.

Bunun yanı sıra, Başbakanlık Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresine bağlı 30 adet Çok Amaçlı Toplum Merkezi (ÇATOM) ise bölgede eğitim, yönlendirme, meslek edindirme vb. konularda kadınlara hizmet sunmaktadır.

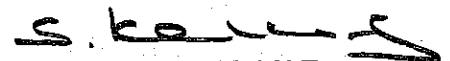
Ayrıca, şiddete uğrayan kadınlara yönelik çeşitli hizmetler, sivil toplum kuruluşlarınca da yürütülmektedir. Bu kuruluşlar tarafından danışma merkezlerinde, kadınlara hukuki ve psikolojik destek verilmekte, gerekli hallerde de sığınma evlerinde barınma olanağı sağlanmaktadır.

Öte yandan, genel sağlık hizmetleri çerçevesinde önemli bir halk sağlığı sorunu olan ruhsal bozukluklara bağlı olarak ortaya çıkan ve kadınlar arasında da görülen intihar vakalarını önlemeye yönelik olarak ülkemizde çeşitli tedbirler alınmaktadır. Bu doğrultuda, 2004 yılı itibarıyla, Sağlık Bakanlığınca illerde oluşturulan Eğitim Kurullarınca pratisyen hekim, psikolog, sosyal çalışmacı ve 112 acil servis de dahil olmak üzere hizmet sürecinde yer alacak acil servis çalışanları eğitilmiş, çeşitli illerde belirlenen pilot hastanelerin gerekli fiziki alt yapı ve personel organizasyonu tamamlanarak acil servislerinde oluşturulan "Kriz Müdahale Merkezleri" Mart 2006'da faaliyete geçmiştir.

Söz konusu hizmetlere dair detaylı ve sayısal bilgilerin hizmetleri sunan kurum ve kuruluşlardan temin edilmesinin daha sağlıklı olacağı değerlendirilmektedir.

Toplum merkezleri, aile danışma merkezleri ve konukevleri Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne; çok amaçlı toplum merkezleri Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresine; krize müdahale merkezleri ise Sağlık Bakanlığına bağlı olduğundan, bu konudaki bilgilerin adı geçen kurumlardan alınmasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Saygılarımla.

Selma Aliye KAVAF
Devlet Bakanı